

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 9468 af 30/06/2014 (Gældende)

Vejledning til kommunerne om EU-borgeres adgang til uddannelseshjælp, kontanthjælp eller anden hjælp efter lov om aktiv socialpolitik

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, j.nr. 2014-
0027459

Vejledning til kommunerne om EU-borgeres adgang til uddannelseshjælp, kontanthjælp eller anden hjælp efter lov om aktiv socialpolitik

Denne vejledning erstatter vejledning nr. 19 af 4. april 2008 om EU/EØS-borgeres adgang til kontanthjælp og starthjælp.

1. Indledning

Borgere fra i alt 32 lande kan frit bevæge sig inden for EU/EØS-landene og således også rejse til og opholde sig i Danmark. Denne vejledning skal hjælpe kommunerne med at tage stilling til ansøgninger om uddannelses- og kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik (aktivloven) – LBK nr. 190 af 24. februar 2012 med senere ændringer – fra sådanne borgere og deres familiemedlemmer.

Der er 28 medlemslande i EU. Hertil kommer 3 EØS-lande samt en særlig aftale om fri bevægelighed med Schweiz. I denne vejledning dækker begrebet ”EU-borgere” borgere fra alle disse lande.

EU-lande: Belgien, Bulgarien, Cypern (det græsk-cypriotiske område), Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Nederlandene, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Østrig.

EØS-lande:

Island, Liechtenstein, Norge.

Særlig aftale med EU:

Schweiz.

Om en EU-borger har adgang til at få hjælp efter aktivloven afhænger bl.a. af, hvilken opholdsret EU-borgeren har. En EU-borgers opholdsret i Danmark afgøres af Statsforvaltningen.

2. Opholdsretten

Kommunen skal ikke tage stilling til spørgsmål om retten til ophold, men alene sikre sig, at opholdsgrundlaget for en EU-borger, der ansøger om hjælp efter aktivloven, er i orden. Kommunen bør i tilfælde af tvivl kontakte Statsforvaltningen for at sikre sig de fornødne oplysninger. Se mere herom nedenfor i afsnit 3.

En EU-borger kan frit indrejse og tage ophold her i landet for en periode i op til 3 måneder.¹⁾

En EU-borger, der kommer til Danmark for at søge arbejde, må være her i op til 6 måneder og herefter så længe, den arbejdssøgende kan dokumentere, at han eller hun fortsat søger arbejde og har reelle muligheder for ansættelse. Der henvises til afsnit 3.1.²⁾

Visse persongrupper har ret til at opholde sig i Danmark ud over 3 måneder.

En EU-borger, som vil opholde sig i Danmark i mere end 3 måneder, skal søge om registreringsbevis.³⁾ Ansøgningen skal indgives, inden der er gået 3 måneder fra indrejsen. Førstegangsarbejdssøgende og deres familiemedlemmer skal dog ikke ansøge om registreringsbevis.

Et registreringsbevis udgør dokumentation for de rettigheder, som EU-borgeren allerede har efter EU-reglerne om fri bevægelighed.

En EU-borger kan få udstedt et registreringsbevis, hvis han eller hun:

- er arbejdstager,
- driver selvstændig erhvervsvirksomhed,
- leverer en tjenesteydelse i Danmark,
- er pensioneret arbejdstager, pensioneret selvstændig erhvervsdrivende eller pensioneret tjenesteyder,
- er udstationeret,
- er studerende ved en institution, der er godkendt eller finansieret af det offentlige, og kan forsørge sig selv under sit ophold i Danmark, eller
- er selvforsørgende, dvs. råder over sådanne indtægter eller midler til sit underhold, at vedkommende efter en konkret vurdering ikke kan antages at ville falde det offentlige til byrde.

3. Ret til uddannelseshjælp, kontanthjælp eller anden hjælp efter lov om aktiv socialpolitik

Med udgangspunkt i bestemmelserne i lov om aktiv socialpolitik beskrives mulighederne for at modtage uddannelseshjælp, kontanthjælp eller enkeltydelser efter loven.

Lov om aktiv socialpolitik § 3

Enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter denne lov.

Der skal ikke altid udbetales kontanthjælp til EU -borgere, der opholder sig i Danmark. Ophold i et andet EU-land sker ofte på betingelse af, at EU-borgeren kan forsørge sig selv. Dette udelukker ikke, at der kan være en forpligtelse for det offentlige til at udbetale en ydelse, hvis EU-borgeren står uden midler, men den pågældende må ikke være en urimelig byrde for værtsmedlemsstatens sociale system og kan i så fald miste sin opholdsret.

Det er kommunens pligt at sikre sig, at en EU-borger, der ansøger om kontanthjælp, har lovligt ophold. I mange tilfælde vil kommunen kunne fastslå, at EU-borgerens ophold er lovligt ved at sammenholde registreringsbevisets oplysninger med EU-borgerens øvrige oplysninger og dokumentation. Ankestyrelsen har i tre sager (principafgørelserne 102-11, 103-11 og 191-11) afgjort, at kommunen ved ansøgning om hjælp i den enkelte sag konkret må vurdere, om Statsforvaltningen må forventes at ville anse en EU-borgers ophold i Danmark for lovligt i medfør af EU-opholdsbekendtgørelsen.⁴⁾

Kommunerne har via Udlændingeanmeldelsesregisteret (UIS) adgang til CPR-U, hvoraf bl.a. Statsforvaltningens registrering af EU-borgers opholdsgrundlag fremgår.

Registreringsbeviset viser, hvilket opholdsgrundlag Statsforvaltningen har lagt til grund på tidspunktet for udstedelsen af beviset. Omstændighederne kan imidlertid have ændret sig på det tidspunkt, hvor EU-borgeren ansøger om hjælp efter aktivloven. I tilfælde, hvor der i forbindelse med en ansøgning om hjælp efter aktivloven, er tvivl om EU-borgerens nuværende opholdsgrundlag, skal kommunen kontakte Statsforvaltningen for at få afklaret, om personen har lovligt ophold.

Lov om aktiv socialpolitik § 12 a

Personer og deres familiemedlemmer, som har ret til at opholde sig her i landet i medfør af de fællesskabsretlige regler om ophold for førstegangsarbejdssøgende, og personer, der har ret til ophold i op til 3 måneder uden administrative betingelser, kan alene få hjælp i forbindelse med hjemrejse.

3.1. Ophold i op til 3 måneder uden administrative betingelser og førstegangsarbejdssøgende

Som nævnt i afsnit 2 kan en EU -borger frit opholde sig i Danmark i op til 3 måneder. En EU-borger, der er indrejst for at søge arbejde, har ret til ophold som arbejdssøgende i indtil 6 måneder. Opholdet kan være længere end 6 måneder, hvis den arbejdssøgende kan dokumentere, at han eller hun aktivt søger arbejde og har reelle muligheder for at opnå ansættelse.

Medlemsstaterne har mulighed for at fastsætte, at EU-borgere, der har ret til ophold i op til 3 måneder uden administrative betingelser, samt EU-borgere, der opholder sig i landet som førstegangsarbejdssøgende og deres familie, ikke tillægges ret til sociale ydelser. Disse persongrupper har, som det følger af aktivlovens § 12 a, derfor alene mulighed for at få akut hjælp til forsørgelse og hjælp til hjemrejsen, hvis de ikke på anden måde kan skaffe sig de nødvendige midler hertil. Denne hjælp ydes efter de sædvanlige principper, jf. § 81 i lov om aktiv socialpolitik. Hjælpen kan ydes med tilbagebetalingspligt, hvis betingelserne for at kræve tilbagebetaling er opfyldt.

Hjælp til hjemrejsen vil typisk omfatte dækning af udgifter til fornødenheder i ventetiden, til billet og til nødvendige udgifter under rejsen for pågældende og medrejsende familiemedlemmer.

Det ovenstående gælder tillige for turister, der kommer i pengenød, imens de er i landet.

Eksempel 1: En belgier rejser til Danmark for at arbejde i en periode. Denne har aftalt med en veninde at hjælpe hende i hendes firma i 2 uger. Dette er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at få arbejdstagerstatus efter EU-reglerne. Belgieren kan derfor ikke anses for arbejdstager, og vedkommende har derfor alene ret til hjælp i forbindelse med hjemrejsen, jf. § 12a.

3.2. Studerende

Opholdsret som studerende er bl.a. betinget af, at den pågældende råder over sådanne indtægter eller midler til sit underhold, at den pågældende ikke kan antages at falde det offentlige til byrde. Dette udelukker ikke, at der kan være en forpligtelse for det offentlige til at udbetale en ydelse, hvis EU-borgeren står uden midler, men den pågældende må ikke være en urimelig byrde for værtsmedlemsstatens sociale system og kan i så fald miste sin opholdsret.

EU-borgere, der studerer i Danmark og sideløbende har reel og faktisk beskæftigelse i et omfang, der indebærer status som arbejdstager efter EU-retten⁵⁾, kan som andre arbejdstagere blive berettiget til uddannelses- eller kontanthjælp efter aktivloven, hvis de øvrige betingelser er opfyldt. Det samme gælder en studerende, der sideløbende med sine studier er selvstændig erhvervsdrivende.

3.3. Særligt om nordiske statsborgere

Nordiske statsborgere kan uden særlig tilladelse indrejse, opholde sig og arbejde i Danmark. Dette fremgår af udlændingelovens §§ 1 og 14.

Nordisk konvention om social bistand og sociale tjenester medfører, at en nordisk statsborger med bopæl i Danmark er ligestillet med en dansk statsborger, når han søger kontanthjælp i Danmark. En nordisk statsborger skal opfylde de almindelige betingelser for hjælp. Det betyder bl.a., at personen skal have været udsat for en social begivenhed, som medfører, at personen ikke kan forsørge sig selv, personen skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, osv. Den sociale begivenhed behøver ikke at være udløst i Danmark. En kontanthjælpsmodtager, der er statsborger i et nordisk land og modtager en ydelse svarende til dansk kontanthjælp, vil frit kunne flytte til Danmark og modtage kontanthjælp her, hvis pågældende af den ene eller den anden grund ønsker at slå sig ned i Danmark.⁶⁾

Nordiske statsborgere, som får behov for vedvarende hjælp (dvs. hjælp i mere end 6 måneder) kan hjemsendes - dog efter en vurdering af personens tilknytning til Danmark. Efter den nordiske konvention om social bistand og sociale tjenester kan en nordisk statsborger ikke hjemsendes på grund af vedkommendes behov for social bistand, hvis familieforhold, tilknytning til Danmark eller omstændighederne i øvrigt taler for, at personen bør blive her. Nordiske statsborgere kan ikke hjemsendes, hvis de har boet i Danmark i mere end 3 år.

Kommunen skal efter aktivlovens § 3, stk. 4, indberette nordiske statsborgere til Udlændingestyrelsen, hvis de modtager hjælp til forsørgelse og denne hjælp anses for vedvarende – se mere herom og find indberetningsskemaet på: http://www.nyidanmark.dk/da-dk/for_samarbejdspartnere/indberetning_efter_aktivloven.htm

3.4. Konstatning af status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende.

Når en person ansøger kommunen om at modtage uddannelses- eller kontanthjælp, skal kommunen sikre sig, at ansøgeren har lovligt ophold og dermed er ydelsesberettiget.

3.4.1. Arbejdstagere

Det beror på en konkret vurdering, om en EU-borger har status som arbejdstager i EU-rettens forstand. Det er afgørende, om der er tale om udøvelse af faktisk og reel beskæftigelse. Følgende vil normalt indikere, at der er tale om arbejdstagerstatus:

- EU-borgeren præsterer ydelser mod vederlag for en anden og efter dennes anvisninger.
- Beskæftigelsen fremstår ikke som et rent marginalt supplement.
- EU-borgeren har været beskæftiget i minimum 10-12 timer ugentligt.
- Der foreligger en tidsbegrænset ansættelseskontrakt på minimum 10 uger eller en tidsubegrænset ansættelseskontrakt
- Arbejdstageren er omfattet af en overenskomst, der giver adgang til ferie, pension mm.

Der skal imidlertid altid foretages en konkret og individuel vurdering af hver enkelt sags faktiske omstændigheder.

3.4.2. Selvstændigt erhvervsdrivende

Retten til at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed i andre EU-medlemsstater end sin egen følger af TEUF artikel 49, hvorefter enhver EU-borger har ret til frit at etablere sig på en anden medlemsstats område (etableringsret).

Efter EU-Domstolens praksis er etableringsret et meget vidt begreb, som for en EU-borger indebærer, at vedkommende på en stabil og vedvarende måde kan deltage i det økonomiske liv i en anden medlemsstat end sin egen og få fordel heraf, hvorved der sker en begunstigelse af det økonomiske og sociale samarbejde inden for området selvstændig erhvervsvirksomhed.⁷⁾

Der skal foretages en konkret vurdering af den enkelte sags faktiske omstændigheder for at afgøre, om en ansøger kan betragtes som selvstændig erhvervsdrivende i Danmark efter EU-retten.

I undersøgelsen heraf kan bl.a. indgå oplysninger om registrering i CVR-registeret som selvstændig erhvervsdrivende, omsætningens størrelse, oplysninger om momsindbetalinger, fakturaer ved konsulentvirksomhed, oplysninger om varelager, regnskaber, årsopgørelser, lejekontrakt eller anden angivelse af, hvor virksomheden skal drives fra, punktafgifter, der opkræves kvartalsvis, mv.

Der stilles ikke krav om, at erhvervsvirksomheden giver overskud, ligesom der ikke på ansøgningstidspunktet stilles krav om, at EU-borgeren er momsregistreret, idet der ikke kan ske tilmelding til momsregistret, før den pågældende er blevet tilmeldt folkeregistret.

Det er ikke afgørende, i hvilken juridisk form virksomheden drives.

Status som selvstændig erhvervsdrivende kræver, at der faktisk drives erhvervsvirksomhed.

3.4.3. Generelt

Hvor kommunen er i tvivl, eller hvor der er tale om personer, der alene har arbejdet i en kort periode i Danmark – det vil typisk betyde under 10 uger – bør kommunen kontakte Statsforvaltningen med henblik på at klarlægge, om EU -borgeren har opnået arbejdstagerstatus, og hvorvidt denne status er opretholdt, jf. indberetningsskema i bilag 3. Dette gælder også, hvis det vurderes, at beskæftigelsen udgør få timer (marginalt supplement), eller der er tale om en lille momsindbetaling.

Det er Statsforvaltningen, der har kompetence til at vurdere EU-borgers opholdsretlige grundlag. Det er således også Statsforvaltningen, der er den kompetente myndighed til at træffe afgørelse om eventuelt ophør af status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende.

Statsforvaltningen følger ikke af egen drift op på, om en EU-borger fortsat har status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende.

Kommunen skal underrette EU-borgeren om, at der er blevet rettet henvendelse til Statsforvaltningen med anmodning om at undersøge, hvorvidt EU -borgeren har status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i henhold til EU-retten, herunder om den status er ophørt.

3.5. Bevarelse af status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende

En EU-borger, der har status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, vil have ret til uddannelses- eller kontanthjælp ved ledighed, hvis de øvrige betingelser er opfyldt.

Status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende mistes i princippet ved arbejdsforholdets ophør.

EU-borgeren bevarer dog sin arbejdstagerstatus eller status som selvstændig erhvervsdrivende, hvis:⁸⁾

- 1) EU-borgeren er midlertidigt uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller ulykke,
- 2) EU-borgeren er uforskyldt arbejdsløs efter at have haft lønnet beskæftigelse eller været selvstændig erhvervsdrivende i mere end 1 år, hvilket er behørigt konstateret, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende,
- 3) EU-borgeren er uforskyldt arbejdsløs efter udløbet af en tidsbegrænset ansættelseskontrakt af mindre end 1 års varighed, hvilket er behørigt konstateret, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende,
- 4) EU-borgeren i løbet af de første 12 måneder uforskyldt har mistet sit arbejde eller uforskyldt ikke længere er selvstændig erhvervsdrivende, hvilket er behørigt konstateret, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende, eller
- 5) EU-borgeren enten påbegynder en erhvervsuddannelse med forbindelse til den pågældendes tidligere erhvervsmæssige beskæftigelse eller er uforskyldt arbejdsløs og påbegynder en hvilken som helst erhvervsuddannelse.

Endvidere bevarer en EU-borger, som ophører med at arbejde eller med at søge arbejde som følge af fysiske begrænsninger i forbindelse med en graviditets sene stadier og eftervirkningerne af en fødsel, sin

status som arbejdstager, forudsat, at hun genoptager sit arbejde eller finder et andet arbejde inden for en rimelig tid efter barnets fødsel.⁹⁾

En EU-borger, der er omfattet af nr. 3 eller 4, bevarer sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i 6 måneder.

En EU-borger, der selvforskyldt er blevet uden beskæftigelse, har uanset beskæftigelsens varighed ikke ret til at bevare sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende efter nr. 2, 3 eller 4.

At arbejdsløsheden skal være uforskyldt betyder, at den pågældende ikke kan bebrejdes, at han/hun ikke længere er erhvervsaktiv, idet det er forhold uden for den pågældendes kontrol, der har ført til, at han/hun har mistet sin beskæftigelse.

3.5.1. EU-borgeren er midlertidigt uarbejdsdygtig

En EU-borger, der bliver midlertidigt uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller ulykke, bevarer sin status som arbejdstager.

Hvis vedkommende ikke er berettiget til sygedagpenge, vil EU-borgeren være berettiget til hjælp efter uddannelses- og kontanthjælpsreglerne i lov om aktiv socialpolitik.

EU-borgeren bevarer sin status som arbejdstager, så længe der er tale om midlertidig uarbejdsdygtighed som følge af sygdom eller ulykke.

Kommunen skal, hvor en EU-borger bliver permanent uarbejdsdygtig, henvende sig til Statsforvaltningen med henblik på en vurdering af personens opholdsgrundlag.

3.5.2 Arbejdsforhold af mere end 1 års varighed.

En EU-borger, der er uforskyldt arbejdsløs efter at have haft lønnet beskæftigelse eller været selvstændig erhvervsdrivende i mere end 1 år, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende, bevarer sin status som arbejdstager.

Det er et krav, at EU-borgeren ikke kan bebrejdes, at han eller hun ikke længere er erhvervsaktiv, og at det er behørigt konstateret, at beskæftigelsen har varet i mere end 1 år. Statsforvaltningen foretager en konkret vurdering heraf.

Eksempel 2: En belgier har fået job i Danmark og kommer til landet for at arbejde. Belgieren bliver registreret som arbejdstager. Efter 13 måneder mister belgieren uforskyldt sit arbejde og tilmelder sig jobcentret. Belgieren bevarer i denne situation sin arbejdstagerstatus, så længe han står til rådighed og aktivt søger at finde et arbejde. Belgieren har derfor ret til at modtage hjælp efter aktivloven.

Eksempel 3: En belgier har fået job i Danmark og kommer til landet for at arbejde. Belgieren bliver registreret som arbejdstager. Efter 13 måneder opsiger belgieren sit arbejde og tilmelder sig jobcentret. Da belgieren er selvforskyldt arbejdsløs, kan denne ikke bevare arbejdstagerstatus og har således ikke ret til at få hjælp i medfør af aktivloven. Kommunen skal i denne situation henvende sig til Statsforvaltningen, der skal tage stilling til belgierens fortsatte opholdsretlige status.

Eksempel 4: En belgier har fået job i Danmark og kommer til landet for at arbejde. Belgieren bliver registreret som arbejdstager. Efter 13 måneder bliver belgieren sagt op og tilmelder sig jobcentret. Efter 2 måneder på kontanthjælp rejser belgieren ud af landet og vender først tilbage et år efter sin udrejse. Ved sin tilbagekomst til Danmark er belgieren arbejdsløs og henvender sig til

kommunen for at anmode om hjælp. Belgieren har i denne periode mistet sin arbejdstagerstatus og kan således alene få hjælp efter § 12 a i aktivloven.

De ovenstående eksempler gælder også for personer, der har status som selvstændig erhvervsdrivende.

3.5.3. Arbejdsforhold af under 1 års varighed

En EU-borger, der er uforskyldt arbejdsløs efter udløbet af en tidsbegrænset ansættelseskontrakt af mindre end 1 års varighed, eller som i løbet af de første 12 måneder uforskyldt har mistet sit arbejde eller uforskyldt ikke længere er selvstændig erhvervsdrivende, og har tilmeldt sig jobcentret som arbejdssøgende, bevarer sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende.

Disse personer bevarer deres status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i 6 måneder.

Kommunen skal således kontakte Statsforvaltningen, når der er gået 6 måneder fra arbejdsforholdets ophør, således at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om EU-borgerens opholdsretlige status, jf. bilag 3.

Eksempel 5: En belgier har fået job i Danmark og kommer til landet for at arbejde. Belgieren bliver registreret som arbejdstager. Efter 4 måneder mister belgieren sit arbejde og tilmelder sig jobcentret som ledig og anmoder om kontanthjælp. Belgieren bevarer sin status som arbejdstager i 6 måneder og har i denne periode ret til at modtage kontanthjælp. Når belgieren har modtaget kontanthjælp i 6 sammenhængende måneder, skal kommunen kontakte Statsforvaltningen med henblik på en revurdering af EU-borgerens opholdsretlige status.

3.5.4. Arbejdstager påbegynder en erhvervsuddannelse

En EU-borger, der enten påbegynder en erhvervsuddannelse med forbindelse til den pågældendes tidligere erhvervsmæssige beskæftigelse eller er uforskyldt arbejdsløs og påbegynder en hvilken som helst erhvervsuddannelse, bevarer sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende for det tidsrum, som uddannelsen varer.

I den forbindelse bemærkes særligt, at hvis en EU-statsborger sideløbende med sin aktivitet som studerende udøver beskæftigelse i et omfang, der medfører, at den pågældende har status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i EU-rettens forstand, og den pågældende herefter ophører med sin beskæftigelse, men fortsætter sit studie, vil den pågældende derefter ikke bevare sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende efter EU-opholdsbekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 5, da den pågældende ikke har ”påbegyndt” et studie efter at have udøvet beskæftigelse.

Om uforskyldt arbejdsløshed henvises til pkt. 3.5.2 og 3.5.3.

3.6. EU-borgere med tidsbegrænset ophold

En EU-borger, der har haft lovligt ophold her i landet uafbrudt i 5 år, har ret til tidsbegrænset ophold her i landet.

Retten til tidsbegrænset ophold er betingelsesløs. Det vil derfor ikke længere være relevant at undersøge, om vedkommende har bevaret sin status som arbejdstager.

Eksempel 6: En selvforsørgende, der har boet her i landet i mere end 5 år, kan ikke længere forsørge sig selv grundet udefrakommende omstændigheder. Længden af EU-borgerens ophold gør, at han har ret til tidsbegrænset ophold, og han søger kommunen om hjælp. Vedkommende vil på grundlag af,

at han har opnået tidsubegrænset opholdsret i Danmark være berettiget til at modtage hjælp efter aktivloven, såfremt EU-borgeren i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

3.7. Ansøger er familiemedlem til hovedperson i Danmark

Familiemedlemmer til en EU-borger afleder deres ret fra EU-borgeren (hovedpersonen). Det betyder, at f.eks. en ægtefælle til en hovedperson – uanset ægtefællens nationalitet – vil have ret til ophold¹⁰⁾ og dermed også have ret til at modtage kontanthjælp, hvis hovedpersonens opholdsgrundlag giver adgang hertil, og hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Eksempel 7: En tyrkisk kvinde er gift med en franskmand, der arbejder i Danmark. Hun har måttet opgive sit arbejde i Frankrig for at følge sin mand til Danmark. Hun ønsker hjælp, mens hun søger arbejde. Hun har ret til kontanthjælp i kraft af, at hun er familiemedlem til en EU-borger, der er arbejdstager i Danmark, hvis hun i øvrigt opfylder betingelserne, herunder at mandens indtægt ikke er for høj.

Eksempel 8: Et portugisisk kærestepar i fast samlivsforhold har opholdt sig de seneste 6 år i Portugal, hvor de begge har arbejdet. De søger begge arbejde i Danmark, men kun den ene opnår arbejdstagerstatus og forsørger den anden. Arbejdstageren går kort efter ned i tid og kan ikke længere forsørge den anden part. Efter dansk ret (EU-opholdsbekendtgørelsen § 2, stk. 3) sidestilles samlevende med ægtefæller i forhold til retten til ophold. Den anden part har ret til hjælp i kraft af, at han har lovligt ophold som samlever til en arbejdstager.

§ 5

Personer, der opholder sig i udlandet, kan ikke få hjælp efter denne lov.

Stk. 2. Kommunen kan dog i særlige tilfælde tillade, at retten til hjælp bevares under kortvarige ophold i udlandet, hvis

1) modtageren deltager i aktiviteter, der er led i tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats eller revalidering efter denne lov,

2) modtageren udøver aftalt eller fastsat samvær, som ikke kan foregå her i landet, med egne børn under 18 år,

3) modtageren har brug for nødvendig lægebehandling, som den pågældende ikke kan få her i landet, eller

4) der i øvrigt foreligger ganske særlige forhold, f.eks. besøg hos en nær pårørende, der er alvorligt syg.

Stk. 3. Det er en betingelse for at bevare hjælpen i udlandet, at opholdet ikke hindrer, at modtageren kan opfylde de almindelige betingelser for hjælp, herunder at den pågældende kan tage imod tilbud om arbejde eller tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

4. Ophold i udlandet

Det forhold, at retten til kontanthjælp er opnået efter de EU-retlige regler, betyder ikke, at hjælpen kan medtages til udlandet. Kontanthjælp er således ikke eksportabel efter EU-retten.

Personer, der opholder sig i udlandet, kan som udgangspunkt ikke modtage kontanthjælp. Kommunen kan dog i nærmere angivne tilfælde tillade, at hjælpen bevares under kortvarige ophold i udlandet Jf. § 5 i lov om aktiv socialpolitik.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, den 30. juni 2014

TINA HOLGAARD MADSEN

- 1) Jf. udlændingelovens § 2
- 2) Jf. § 3, stk. 4 i Bekendtgørelse nr. 474 af 12. maj 2011 med senere ændringer om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler (EU-opholdsbekendtgørelsen).
- 3) Tredjelandsborgere, der har ret til ophold efter EU-reglerne (dvs. primært familiemedlemmer til EU-borgere) og som forventer at skulle opholde sig i Danmark i mere end 3 måneder, skal ansøge om opholdskort senest 3 måneder efter indrejsen.
- 4) I 102-11 var det tilstrækkeligt godtgjort, at EU-borgeren havde lovligt ophold i Danmark, da der var udstedt opholdsbevis til ham som samlevende, og da han søgte hjælp i umiddelbar tilknytning til, at hovedpersonen ikke længere kunne forsørge ham, samtidig med at han og hovedpersonen tilmeldte sig jobbørs. I 103-11 var det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at EU-borgeren havde lovligt ophold i Danmark, da pågældende var selvforskyldt ledig, da pågældende først søgte hjælp fem måneder efter arbejdsophør, og da pågældende ikke kunne godtgøre, at han i den periode havde stået til rådighed. I 191-11 var det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at EU-borgeren havde lovligt ophold i Danmark, da EU-borgeren nok havde fået udstedt et registreringsbevis af statsforvaltningen men var blevet opsagt fra sit arbejde på grund af grov overtrædelse af virksomhedens personalepolitik.
- 5) Jf. EU-Domstolens dom i sag C-46/12, L. N.
- 6) Jf. Ankestyrelsens principafgørelse 37-13.
- 7) Jf. f.eks. sag C-55/94, Gebhard.
- 8) § 3, stk. 2 og 3 i EU-opholdsbekendtgørelsen.
- 9) Jf. EU-Domstolens dom i sag C-507/12, Saint Prix.
- 10) Jf. EU-opholdsbekendtgørelsens kapitel 3.

Bilag 1

Beskæftigelsens varighed	Hvor længe bevarer EU -borgeren som minimum sin status som arbejdstager	Relevante bestemmelser
Periode under 1 år	En EU-borger, der har status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, og er uforskyldt arbejdsløs, fortaber sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende efter 6 måneder.	§ 3, stk. 2, nr. 3 og 4 i EU-opholdsbekg.
Periode over 1 år	Så længe en EU-borger, som er uforskyldt arbejdsløs, er tilmeldt jobcentret som arbejdssøgende, vil vedkommende bevare sin status som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende.	§ 3, stk. 2, nr. 2 i EU-opholdsbekg
Periode over 5 år	En EU-borger, som har haft lovligt ophold her i landet uafbrudt i 5 år, har ret til tidsubegrænset ophold, hvorfor det ikke er relevant at vurdere, om vedkommende har arbejdstagerstatus.	§ 19 i EU-opholdsbekg

Oversigt over familiemedlemmers adgang til hjælp efter aktivloven

Familiemedlemmer	Danske statsborgere	EU-borgere	Tredjelandssstatsborgere, der er familiemedlemmer til EU-borgere eller danske statsborgere
<i>Familiemedlemmet (ægtefællen m.v.) har ikke arbejdstagerstatus i DK</i> <i>Den person familiemedlemmet følger med er:</i>			
<i>arbejdstager</i>	Uddannelses- eller kontanthjælp	Uddannelses- eller kontanthjælp	Uddannelses- eller kontanthjælp
<i>ikke arbejdstager</i>	Uddannelses- eller kontanthjælp	Det er ikke udelukket, at der kan være en forpligtelse for det offentlige til at udbetale en ydelse, hvis EU-borgeren står uden midler, men den pågældende må ikke være en urimelig byrde for værtsmedlemsstatens sociale system og kan i så fald miste sin opholdsret.	Det er ikke udelukket, at der kan være en forpligtelse for det offentlige til at udbetale en ydelse, hvis EU-borgeren står uden midler, men den pågældende må ikke være en urimelig byrde for værtsmedlemsstatens sociale system og kan i så fald miste sin opholdsret.

Bilag 3

Indberetningsskema om udbetaling af kontanthjælp fra kommuner til Statsforvaltningen

Skemaet er tillige tilgængeligt på: <http://www.statsforvaltningen.dk/site.aspx? p=6024>.

Orientering om ansøgt kontanthjælp m.v. til EU-borgere

Udfyldes af kommunen til brug for Statsforvaltningens vurdering af opholdgrundlag iht. EU-opholdsbekendtgørelsen

Spørgsmål	Svar
Ansågers navn:	
Cpr. Nr.:	
Nationalitet:	
Udl.nr. eller personID: <i>(eksemp. af opholdsbekendtgørelsen)</i>	
Hvilken ydelse er der ansøgt om?	
Er det ansøgte bevilget, afslået eller fortsat under behandling? -Oplys dato for evt. bevilling eller afslag:	
Er ppl. tilmeldt jobcentret? -Hvis ja, pr. hvilken dato:	
Har pågældende en opsigelse? -Hvis ja bedes kopi vedlagt	
Er ppl. blevet afskediget eller har ppl. selv sagt op? Hvilken grund til opsigelsen har ppl. selv oplyst? <i>(denne rubrik kan udelades, hvis oplysningerne entydigt fremgår af en vedlagt opsigelse)</i>	
Indberettende kommune:	
Sagsbehandlers navn og direkte tlf.nr.:	
Hvilken (sikker) e-mailadresse ønskes evt. svar sendt til:	
Kommunens eventuelle bemærkninger: -herunder om evt. social begivenhed	

Ud over ovenstående oplysninger og opsigelsen bedes sende ansættelseskontrakt og evt. lønsedler medsendt, hvis kommunen er i besiddelse af disse.

Sendes med sikker e-mail til: euophold@statsforvaltningen.dk
Eller med post til: Statsforvaltningen, Storetorv 10, 6200 Åbenrå